

Čudeži izpod neba

Z dežjem je stvar takale: ali se jezimo nanj, ker bi radi šli kam na izlet, ali pa se ga veselimo, ker bo malo ohladil vroče pasje dneve. Malokdo pa ve, kaj je prav to, dež. Ali si morete vsaj približno misliti, kako težka je kapljica dežja? Kako velika je? In zakaj včasih dežuje, sneži, pada toča? Zakaj lije včasih v curkih, včasih pa samo prav pohlavno rosi?

Koliko časa potrebuje dežna kapljica za svojo pot iz srednjevisokega oblaka do zemlje? Ta pot znaša navadno poldrugi kilometer. Rekli boste: nekaj sekund pač, največ morda minuto ali kaj takega. Čisto napačno. Čas padanja je odvisen od premera oziroma teže kapljice. Če meri premer desetino milimetra, potrebuje kapljica od oblaka do zemlje eno uro in osemnajst minut. Tiste male kapljice, ki padajo, kakor pravimo, iz megle, potujejo celi pet ur. Če se torej kapljica napravi jutraj ob osmih, prijadra ravno ob eni uri popoldne na zemljo. Tako nastane seveda lanko znani pojav dežja ob jasnem nebu. Se preden pridejo kapljice do tal, je veter že davno razpihal oblake ali jih zanesel drugam.

Drugače je seveda pri nalivu, ko imajo kapljice do pol centimetra premera. Te prisune na zemljo iz 1500 metrov višine v dobrih treh minutah.

Vse to je torej odvisno od hitrosti dežne kapljice, ki jo ovira zračni upor. Zaradi upora kapljice namreč ne padajo kakor druga trdna telesa z naraščajočo brzino, marveč dobe prav kmalu svojo ustaljeno hitrost, ki jo obdrže do konca svoje poti. Prav za prav bi lahko rekli, da ne padajo, marveč da nekako plovejo, pri čemer si vzdržujeta teža kapljice in zračni upor ustaljeno ravnotežje. In čim večja je teža, tem manj pride zračni upor do veljave. Hitrost desetino milimetra debele kapljice znaša trideset centimetrov na sekundo. Če meri premer en milimeter, napravi kapljica že štiri metre v sekundi, če pa pet milimetrov, naraste hitrost na osem metrov. Najmanjša kapljica napravi torej v istem času komaj petino poti, ki bi jo napravil pešec s povprečno hitrim korakom, v nalivu pa padajo kapljice prav tako hitro, kakor drevi srednjehiter vlak.

Teža ustreza seveda prav tako velikosti. Drobne megle, ki ima v premeru dve stotinki milimetra, ne odtehta niti stotisočinke grama. Največje dežne kapljice pa, ki imajo malo več ko pol centimetra čez svojo sredo, tehtajo četrty grama. V kubičnem metru oblaka poprečne gostote plava nekako milijarda takih najmanjših delecov vode. Debelih kapelj pa je v istem prostoru največ osem tisoč.

Kako pa je s toploto dežja? Pojdimo po vrsti. Dežna kapljica nastane, če se vlaga v ozračju zgosti in se nato pojavi, zaradi padca temperature, kot megla, oblak, padavina katerekoli vrste. Če pa temperatura ne pade v zraku, marveč pri zemlji in pride pri tem toplejša plast zraka v stik s hladnejšim tlom, nastane rosa ali pa tudi slana, če ima sosednja plast zraka ali neposredna okolica toploto okrog ničle. Na leto se nabere to-

liko rose po vsej zemlji, da bi stala plast vode tri centimetre na debelo po vsej zemeljski površini, ko bi rosa vsak dan sproti ne izhlapela.

Če padajo kapljice skozi mrzle zračne struje, kjer se suče toplota okoli ničle, tedaj zmrznejo in padejo v obliki drobne toče na zemljo. Zgodil se pa tudi, da kapljica ne zmrzne, čeprav se ohladi do ničle, ampak ostane tekoča vse do trenutka, ko pade na tla. V istem hipu pa zmrzne in se izpremeni v ledeno skorjico. Tako se prevleče tla s plastjo kakor steklo trdega ledu. Učinek je seveda precejšniji, mnogo škodljivejši od slane. Leta 1879. je padel tak dež v Parizu. Nekaj milimetrov debele brzojavne žice so se prevlekle s tri in pol centimetra debelo plastjo ledu. Vse zveze so bile pretrgane, Pariz je bil nekaj dni odrezan od sveta.

Sneg nastane, kadar prehaja vodna para iz plinastega v trdno stanje. To se zgodi, kadar pride zrak v višje plasti in se pri tem ohladi. Te plasti so navadno precej visoke, posebno poleti, ko je vroče. Pri nas bi bil poletni sneg v višini 5000 metrov. Ker pa tako visoko vodne pare le redkokdaj zaldejo, če ni tako visokih gorovij v bližini, je poletni sneg nemogoč pojav, čeprav bi bili sicer morda pogoj v ozračju trenutno dovoljni. Pozimi pa nastaja sneg pet sto do devet sto metrov nad zemeljsko površino. Narava izpremeni drobce vode v čudovito kristalno obliko, ki jo lahko opazimo, če pogledamo snežnik skozi povečevalno steklo. Kajti snežinka ni nič drugega kot kopica drobnih kristalčkov vseh mogočih oblik, ki so se tako rekoč združili v majhen roj in se vsi skupaj odpravili na pot do zemlje. Število teh kristalčkov je odvisno seveda čisto od vremenskih pogojev.

Kako nastane toča, je bilo že omenjeno. Posebno nevarna je toča takrat, kadar so v ozračju hitri in naglo se menjajoči gosti in redki, topli in hladni tokovi. Tako se lahko nenadoma pojavijo v zgosteni in ohlajeni megli snežni kristalčki, ki padajo navzdol in se okrog njih počasi nabira voda, ki seveda spočetka zmrzuje. Če pa potem tako ledeno zrnico še skozi več hladnih plasti, se nabira okrog njega čedalje več in več kapljic in zrnice postaja vedno debelejša. Nastane torej nekakšen leden dež, ki pa ima svoje kristalno jedro v sredini. Običajno toča v srednji Evropi ni nikdar debelejša od enega centimetra. Opazovali so pa že poldrugi kilogram težka zrna, ki so imela petnajst centimetrov v primeru. V Ruščuku v Romuniji je 15. avgusta 1900 razbila toča v desetih minutah petdeset tisoč šip in napravila sto milijonov lejev škode.

Zgodil se, da se dežna kapljica navzame med potjo tujih snovi, posebno prahu, s katerim se potem kapljice obarvajo. Tako nastanejo redki pojavi čudežnega barvatega dežja. Če se pomeša dež s črnim vulkanskim prahom, pada dež, ki je podoben svetlosivemu tušu. Večkrat se pripeči, da vzdignejo vrtnčasti viharji rdečkasti pesek v Sahari ali v Sudanu v znatne višine, odkoder ga potem raznaša veter

včasih več sto kilometrov naokrog. Tako nastane krvavi dež, ki je včasih prizadeval Rimljanom toliko strahu. Posebno v južni Italiji je tak dež vsakoletni pojav. Pri nas poznamo na podoben način nastali rumeni sneg, ki je pa zaradi velikih razdalj že precej svetlo obarvan, tako da bi se to v dežju le težko zaznalo.

To je samo nekaj malega iz vse umetnosti, s katero ustvari narava tako vsakdanji pojav, kakršen je dežna kapljica. Neizčrpni so čudeži narave, toda človek gre brezbržno mimo njih, ker so pač čudeži vsakdanjosti.

DIETA

Zdravnik: »Morate imeti dieto: nekaj piškotov in lahko juho dvakrat na dan...«
Pacient: »Pred jedjo ali po jedi, gospod doktor?«

Pomoč za poplavljenca na Madžarskem

Kakor večkrat spomladi je bila madžarska nižina tudi že letos precej prizadeta po poplavih. Zlasti so trpeli komitati Bekecsanad in Csongrad, od mest pa posebno Segedin. Samo v Segedinu je bilo na periferiji porušeni preko 3000, poškodovanih pa okrog 10.000 hiš. Država se je obvezala, da bo preskrbela za prizadete rodbine stanovanje in hrano do jeseni, medtem pa bodo z vsi energijo popravljali hiše in gradili nove. Nove hiše bodo zgrajene tako, da bodo v bodoče lahko kljubovale tudi velikim poplavam.

Obenem je madžarska vlada sklenila pospešiti akcijo za gradnjo stanovanjskih kolonij v Segedinu. Koloničarje nosijo ime po

državnem upravitelju Nikolaju Horthyju in so sestavljene iz dvostanovanjskih hišic, obdanih z vrtovi. Prva kolonija, ki bo v celoti dograjena že letos, bo štela že 30 hiš in bo v njih nameščenih 60 delavskih rodbin. 8 hiš je že gotovih in že stanuje v njih 16 rodbin, ostale hiše pa bodo izgovotljene do jeseni.

POUK

Oče: »Miheč, opazam, da začneš lagati... To je zelo grdo! Govori vedno resno, četudi bi ti zaradi tega grozila kaka neprijetnost. Tudi za šalo ne smeš lagati! Ali mi obljubiš to?«
Sin: »Obljubim očka.«

Oče: »No, dobro. Zdaj pojdi in se igraj! Počakaj, — poglej kdo zvoni — in če je krojač, reci, da me ni doma!«

Dal 15 al 30 aprile vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 15% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97,50 per ogni cento lire di capitale nominale da versarsi sia in contanti che in cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risparmio e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese; Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. aprila bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV S PREMIAMI

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

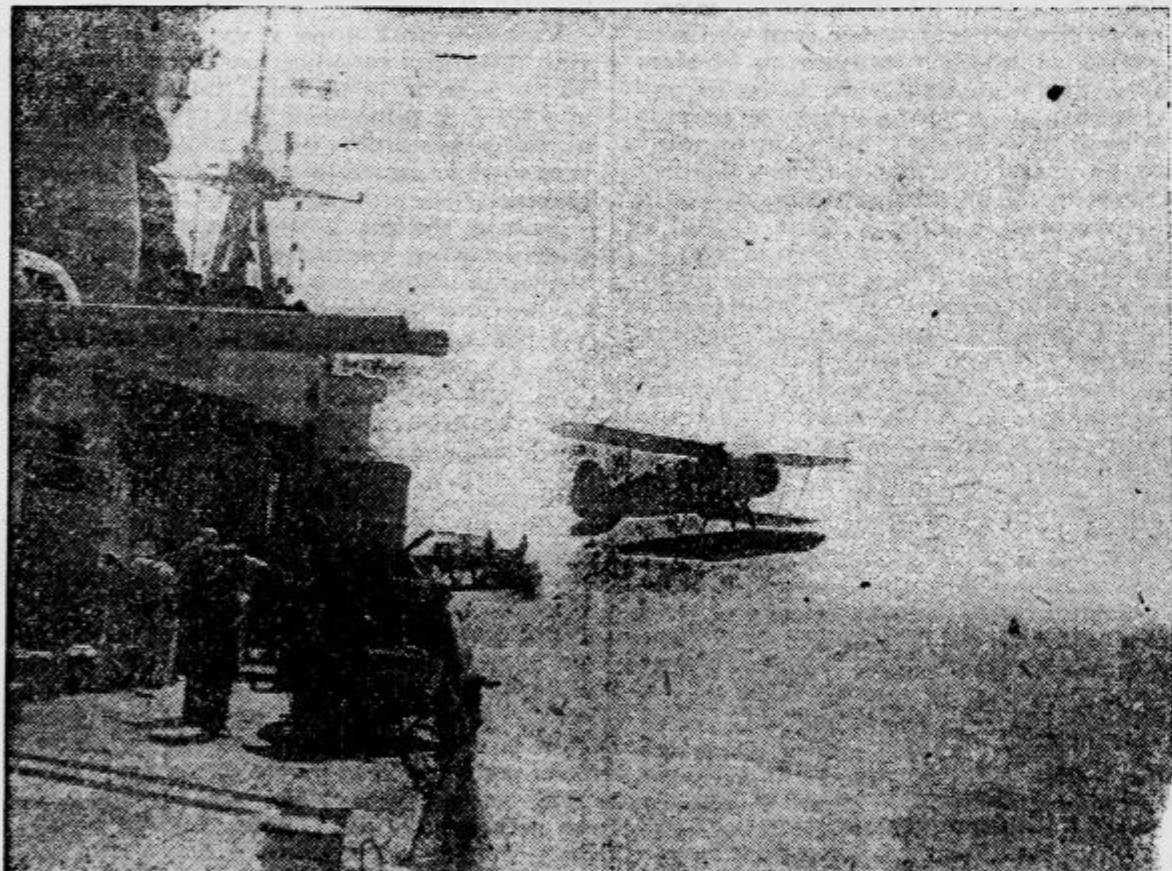
EMISIJSKA CENA: lir 97,50 za vsakih 100 lir nominalne glavnice, plačljivih ali v gotovini ali s kuponi, dopuščenimi za vpis. PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se znebajo vsakih šest mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risparmio e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese; Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

Un apparecchio di ricognizione catapultato di un'unità navale italiana — Z Italijanske vojne ladje so po katapultu pognali v polet izvidniško letalo

KULTURNI PREGLED

Jubilejna razstava in proslava M. Jame

V nedeljo dopoldne se je zbralo v prostorih Jakopičevega paviljona več kakor sto povabljenih gostov, da prisostvujejo otvoritvi retrospektivne razstave, ki jo je pripravila Narodna galerija za sedemdesetletnico akad. slikarja, rednega člana naše Akademije znanosti in umetnosti Matije Jame. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Elske. Gaziol je poslal na to svečanost svojega posebnega zastopnika, podprefekta comm. Davida, prišel je tudi direktor EIARA cav. Madori. Umetnikovo rodno mesto je predstavljali župan dr. Adlešič z načelnikom kulturnega oddelka prof. dr. Pretnarjem, prisoten je bil rektor univerze dr. Miško Kos z več profesorji, literarno-umetniški razred naše Akademije sta predstavljala redna člana F. S. Finžgar in Oton Zupančič, Advokatsko zbornico pa dr. A. Švigelj. V velikem številu so bili zastopani naši intelektualni in umetniški krogi, posebej še naše žensstvo. Sedemdesetletnik Matija Jama je mogel tudi ob tej priliki opaziti pozornost in hvaležnost, s katero se Ljubljana spominja velikega dela, ki je z njim za vedno obogatila slovensko upodabljajočo umetnost.

Nagovor dr. Windischerja
Razstavo je uvedel predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer s toplim nagovorom, v katerem je naprejel v italijanskem jeziku pozdravil predstavitelje Oblosti in označil značaj in pomen razstave, nato pa je dejal v slovenskem govoru med drugim:

nističnega rodu, ki se je v teku 50letnega obdobja uveljavil v tujini in ovekovečil na domačih tleh, sem si preteklo jesen na ob enem zboru Narodne galerije dovolil izreči iskreno občuteno željo, da skoro dobimo v Ljubljani pregledno in razgledno razstavo ogromnega opusa naših odličnih, v splošnih letih še neustvarjenih mojstrov Jame, Jakopiča, Sternena in Vesela. Uresničenje te misli, ki je bila deležna odobravanja vseh zborovalcev in naše kulturne javnosti, po sili prilik ni bilo mogoče. 70letni jubilej akademikega slikarja in člana naše Akademije znanosti in umetnosti g. Matije Jame, najmlajšega med temi našimi impresionističnimi mojstri, je pa, ne da pri tem za vedno opustimo postavljene maksimalni program, dal neposredno pobudo Narodni galeriji, da je pripravila v opombo in pokastitev 70letnega jubileja retrospektivno razstavo akademika Matije Jame, kateri se je po velikem svetu bogato razgledan vrnil za stalno v ljubljeno domovino, kjer se je po svojih svojstvenih, čudovito lepih lirčnih krajinah zasluženo povzpelo do slovesa velikega mojstra in do uvrstitve med naše nesmrtnike. Narodna galerija je pripravila, da je s to priložnostjo ustregla vsem prijateljem naše umetnosti ter želi, da doživi pričujoča razstava tisti odlični uspeh, ki ga zasluži po veliki umetniški vrednosti številnih umetnin, zbranih po intencijah mojstra Matije Jame za to slovesno priložnost, ki je priložnostjo gospodov ravnatelj Janka Zorman in prof. dr. Fr. Sijanec.

Nato je predsednik Narodne galerije prisrčno pozdravil jubilarja in mu čestital,

prav kakor je pozdravil posebej še načelnika umetnostnega razreda Akademije F. S. Finžgarja, ter se zahvalil lastnikom Jamovih slik, ki so dali te umetnine na razpolago za pričujočo razstavo. Svoj govor je zaključil z besedami:

Danes smo praznično zbrani v prelepem Tivoliju v Jakopičevem paviljonu, v katerem je bil dograjen v jeseni l. 1909 po plemeniti zamisli našega velikanu Rihardu Ja-

kopiča ter praznuje letoš 33. leto svojega obstanka. Mnogo lepih razstav je bilo pod njegovo streho. Srečno je kljuboval mnogim nevarnostim in zasluži kot znameniti mej-

nik v zgodovini naše likovne umetnosti naše spoštovanje mimo drugega že zato, ker je tako tesno povezan z delom in trudom, z veseljem in žalostjo našega zlahtnega impresionističnega rodu, edinstvenega v veličastnem skupnem opusu. Naš današnji jubilar g. Matija Jama je med domačimi umetniki tisti, ki je v teh prostorih priredil največ razstav svojih umetvorov.

F. S. Finžgar o delu in pomenu M. Jame

Nato je povzel besedo načelnik literarno-umetnostnega razreda Akademije znanosti in umetnosti, pisatelj F. S. Finžgar in z lepim nagovorom počastil delo svojega vrstnika M. Jame.

S ponosom moramo ugotoviti, je dejal, ko je omenil naše svobodno izživljanje v družini drugih kulturnih narodov, da je to pravico dosegla blagoslovljena nadarjenost naših kulturnih delavcev vseh strok, združena z železno voljo in notranjim usodnim poveljem: Moraj! Splošno brez gnotne opore in podpore, prevečkrat v boju za obstanek, kajrkat ovrani in prezirani so hodili vsi svoj križev pot za svoj poklic in obenem za svoj narod. Bridkosti in truda je bilo mnogo, preden smo ušli, da naši vrhovi — umetniki besede — že govorijo po prevodih vsej Evropi. Upodabljajoč umetnik pa ima to srečo, da ga brez prevodov umajo vsi narodi, čeprav tudi njegovo delo govori jezik slovenskega duha in srca. Živo se spominjam ocene, ko so naši z Jamo vred razstavili v Seceiji na Dunaju l. 1904. Strogi kritik tuje narodnosti je priznal mlade slovenske umetnike, češ da so ti talenti sicer sodobni, občudovani, toda iz vseh slik vendar diha vonj po naši zemlji, sije luč našega sonca. Zato je tudi vsak pravi naš umetnik vedna afirmacija, priča slovenske zemlje in rodu, če je resnično zakoreninjen v svoji

domovini. Na! ustvarja kar koli in kjer koli, ne more zatajiti, iz katere zemlje vro sokovi v njegove žile. In tako moramo trditve o g. Jami, da je od njegovih del in njegovega imena šla — hote ali ne hote — krepka afirmacija slovenstva po vsej Evropi in še čez. Povsod so bila njegova dela priznana na razstavah in visijo po raznih galerijah in po zasebnih hišah. Prepotoval je mnogo sveta, povsod delal, povsod ustvarjal. Na stara leta pa ga je spet trdno priklenila nase rodna zemlja. In veljavna sodba trdi, da se je prav tu s čisto svojiskim talentom popel kot umetnik do svojega najvišjega vrha.

Govorec o izboru Jamovih del na tej razstavi, je F. S. Finžgar citiral pesnika Gregorčiča in izrekel ob koncu svojega govora iskreno čestitko in najtoplejša voščila.

Častitka tovarišev

Nato je v imenu tovarišev, ki so združeni v Društvo slovenskih likovnih umetnikov, čestital jubilarju prof. Saša Šantel in dejal med drugim:

Delo Matije Jame je šolski primer za uspeh velikega talenta, ki je šel skozi življenje po ravni poti. Njegov umetniški razvoj nam kaže redko dolednost, ki je sad sodelovanja prirojene zmogljivosti in pridobljene sposobnosti, sad vestnega šolanja in vzgledne marljivosti, a tudi sad najbolj-ših dožanj njegove dobe, ki pa ga je mogla roditi le izredna inteligenca moža-umetnika. Je končno — in to je morda poglavitna stran Jamovega dela — izraz snovanja naše psihe, ki se je očitvala v vrhovih našega ustvarjanja na vseh poljih umetnosti z ono mehko domačnostjo, ki je značilna za slovensko čutenje. Jamovo delo je vzor, je program in potokaz.

Po otvoritvi so si gostje dolgo in z velikim zanimanjem ogledovali prekrasno razstavo, ki šteje 172 del in zavzema vse pro-

SPORT

Za nogometno prvenstvo

Vse je po starem

V diviziji A so na prvih mestih Torino, Roma in Venezia

Kakor bi se bili dogovorili, tako so si klubi iz divizije A na italijanskih nogometnih terenih razdelili točke iz nedeljskega XXIII. kola (ali VIII. povratnega), ki je prišlo na vrsto po tridesetmesečnem obdobju in je zaradi te okoliščine same obetalo bolj ali manj nepričakovane izide. Kaj se je zgodilo? Samo tri vrste rezultatov je prinesla ta zadnja nedelja, in sicer same tesne zmage po 1:0 ali 2:1 ali kvečjemu 2:0. Po trije pari so si privoščili prvo in drugo inčino, ostala dva pa sta se razšla z dvema goloma razlike. To pomeni, da je v vseh 8 tekmah padlo vsega samo 16 golov ali povprečno dva na srečanje, tako da za gledalce, ki radi štejejo zgoditke, to pot ni bilo mnogo veselja. Toda, pogledajmo si najprej partnerje posebej!

Glavna pozornost je ta dan veljala tekmam v Veneziji, kjer sta se med seboj udarila najnevarnejša tekme vodilnega Torina — Roma in Venezia. Domačini, ki doma skrzja nikoli niso hoteli oddajati točk, so predvčerajšnjim storili drugače — seveda pod pritiskom dobro razpoloženega nasprotnika. Roma je spravila za en sam gol obe dragoceni točki in si obenem okrepila drugo najmočnejšo pozicijo za Torino. Borba za točke gre h kraju in vsak uspeh je zdaj vreden dvakrat toliko kakor kdaj prej.

Torino je ostal na svojem starem mestu in vodi dalje s točko naskoka pred Romo. To nedeljo je imel za nasprotnika soseda iz domačega mesta, dovolj močnega na papirju, da bi mu bili lahko prekrizali račune. Pa jih niso, čeprav je med tekmo večkrat kazalo tako in zato so morali stopiti doli s petega mesta na sedmo, odkoder držijo pota prej navzdol kakor proti vrhu.

Mnogo ugibanja je bilo okrog gostovanja Genove v Triestu. Zanj bi bili dve točki iz tekme s Triestino pomenili mnogo več kakor so koristile domačinom, toda igra z žogo je pač muhasta in ne teče gladko baš takrat, kadar bi bilo najbolj potrebno. Triestina je torej storila še korak naprej in si še bolj utrdila svoje mesto tik za zlato sredino tabele. Vsekaror lep uspeh za enajstotico, ki so ji pred tedni še najbolj verni pristaši obračali hrbet.

Ime Bologne je v zadnjih terminih prvenstvenega plesa zvenelo mnogo obetajoče in oglašali so se že tak, ki so dejali, da bo do konca tekmovanja brez postanka osvajača teren in si le še zasigurala prostor, ki bo vreden bivešega prvaka. Toda zdaj se je izneverila... Bila je v Genovi in že Liguria je bila odločno dovolj, da ji je »spejla« ves izkupilec. No, vsaj do odmore je kazalo drugače, toda kar šteje, je končni izid in točke.

Med ostalimi klubi prve divizije so zadnjo nedeljo spravili po dve točki še Lazio, Milano, Fiorentina in Ambrosiana. Za prvega in zadnjega smo tako tudi računali v naprej, saj sta bila Lazio in Ambrosiana favorita ne samo na papirju, temveč še zaradi lastnega igrišča povrhu, tako da sta najtežja izida (po 1:0) prav za prav preskromna za oba. Od ostalih dveh je Fiorentina dobila svoji pikli doma, Milano pa je šel proti v Bergamo, kjer sem in tja tudi niso bile najcenejše. Sicer pa je

prav, da ima veliko sportno središče kakor je Milan zdaj svojega najmočnejšega nogometnega predstavnika vsaj na šestem mestu v tabeli.

Tabela sama ni doživela velikih pretresljajev. Na vrhu in na koncu je vse po starem, le po sredini je gneča zdaj drugačna kakor pred tremi tedni. Lazio in Milano sta prehitela Juventus in Bologna, enaka rošada je zadelala tudi Livorno in Atalanta v korist Fiorentine in Ambrosiane, med tem ko sta oba »outsiderja« (Napoli in Modena) ostala kakor sta bila.

Izidi sami pa so bili takoli:

Firenze: Fiorentina — Livorno 2:0 (1:0),
Milano: Ambrosiana — Modena 1:0 (0:0),
Rim: Lazio — Napoli 1:0 (0:0),
Genova: Liguria — Bologna 2:1 (0:1),
Torino: Torino — Juventus 2:1 (2:0),
Trieste: Triestina — Genova 2:1 (2:1),
Venezia: Roma — Venezia 1:0 (0:0),
Bergamo: Milano — Atalanta 2:0 (2:0).

Stanje v tabeli je naslednje: Torino (37:25) 32 točk, Roma (35:18) 31, Venezia (29:18) 28, Genova (34:23) 26, Lazio (39:29) 25, Milano (44:35) in Juventus (34:32) 24, Bologna (36:27) in Triestina (22:24) 23, Liguria (33:39) 22, Fiorentina (36:40) in Ambrosiana (26:32) 21, Livorno (28:40) 20, Atalanta (29:29) 19, Napoli (23:42) 15 in Modena (15:43) 14 točk.

Bari vodi še, toda šepa

Tudi v diviziji B je bil nedeljski spored popoln, toda samo zato, ker vodilni Bari, ki ima skupno z Udinesom partijo v dobro, ni hotel izpustiti rednega termina in je opravil svoje gostovanje v Spezii. Izlet ni bil najprijetnejši, saj je tamkaj pustil točko in si spet znova nakopal nevarno bližino svojih preganjalcev s Padovo na čelu. Moštvo je za zdaj še na vrhu tabele, toda korak mu zaostaja in ni manj kakor pet kandidatov čaka samo na prvo priložnost, da bo zasedlo njegovo mesto. Za Padovo, ki si je to pot še popravila kolikoli in zaostaja samo za dve točki za njim, so še Vicenza ter Novara, Brescia in Pescara, ki vsi lahko računajo na najugodnejši razvoj dogodkov. Fiumana je bila to pot daleč v Pescari in je prepustila obe točki in tudi enajstotico iz Udine je pol uspeha privoščila nasprotnikom iz Busto. To je bila šesta povratna nedelja in do konca konkurence (vsega 11 terminov) bo seveda še marsikaj drugače.

O izidih in točkah danes naslednje:

V Spezii: Spezia — Bari 1:1, v Savoni: Savona — Prato 2:0, v Alessandri: Alessandria — Vicenza 0:0, v Busto Arsiziu: Pro Patria — Udinese 0:0, v Pescari: Pescara — Fiumana 2:0, v Padovi: Padova — Lucchese 5:0, v Reggii: Reggiana — Novara 0:0, v Pisi: Pisa — Siena 1:1, v Lodizu: Brescia — Fanfulla 3:0.

Stanje v tabeli: Bari (33:20) 34 točk, Padova (38:14) 32, Vicenza (34:10) 31, Novara (33:14), Pescara (39:18) in Brescia (42:21) 30, Spezia (29:23) 25, Alessandria (27:31) 24, Pisa (30:38) in Udinese (23:31) 23, Fanfulla (31:30) 22, Savona (30:30) 20, Siena (29:31) in Pro Patria (25:28) 19, Fiumana (35:39) 17, Prato (19:38) 16, Reggiana (14:32) 14, Lucchese (14:68) 7.

Še iz nedeljske kronike

V Firenzi so od pretekle srede igrali na večjem teniškem turnirju vsi najmočnejši predstavniki italijanskega tenisa obojega spola. Prireditelj je bila namenjena prvega pregledu sil po zopetni otvoritvi sezone v zvezi s skorajšnjimi mednarodnimi nastopi, ki čakajo teniško elito že v teku prihodnjega meseca. Podrobne izide ključnih iger bomo še objavili, zanimivo pa je že zdaj vedeti toliko, da je v semifinalu moških singlov izgubil prvak Cucelli proti Radu, v damskem singlu pa je v finalu Artigliani porazila Bossi.

V Rimu so v nedeljo gostovali najboljši hrvatski igralci v hokeju na travi. Prvo srečanje, kjer so nastopili v imenu mestne reprezentance Zagreba, so tesno odločili v svojo korist. Vsekaror časten uspeh, če se pomisli, da je hokej na travi tudi na hrvatskih tleh imel razmeroma malo aktivnih pristašev.

Zelo živahni so bili zadnjo nedeljo tudi italijanski kolesarji, ki so razen na dirkališču v Milanu, kjer so se s približno enakimi uspehi merili z nekaterimi profesionalnimi vozači iz švice, izvedli celo vrsto

manjših dirk na cestah. Med njimi omenjamo na primer eno na 90 km (s startom in ciljem v Revere in mimo Mantove), ki je bila letos na sporedu že enajstič in na kateri je zmagovalac (Berti) dosegel povprečno hitrost 38.500 km na uro. Vsekaror je res, da je proga vodila samo po ravnem in po asfaltiranih cestah. Prav tako uspele so cestne dirke v okolici Napolia in Rome.

Nemška nogometna reprezentanca, ki bo v nedeljo 3. maja v Budimpešti igrala z Madžarsko, je v soboto odigrala svojo prvo poskusno tekmo v Ludwigsburgu, v čigar bližini jo nadzira in pripravlja za ta nastop državni trener Herberger. Za nasprotnika to pot ni dobila nič primerne, saj je v dveh polovicah igre po 40 minut dosegla neobičajno visoko zmago s 16:2. Kandidata za Budimpešto je prišlo gledat 7000 gledalcev. Sport potegne tudi v vojni!

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

E. Salgarth

Črni gusar

Roman

»Govorite, caballero! Še nekaj imate na srcu!«
»Hotel sem vas vprašati, ali mislite v moji odsojenosti zapustiti otok?«

»In če bi ga zapustila...«

»Bolelo bi me, ako vas ob vrnitvi ne bi več našel tu! Kako rad bi se enkrat preživel z vami večer, kakršen je bil nočnejši! To bi me odškodovalo za gorje, ki ga prenašam že vsa ta leta!«

»Priznam, da bi bila tudi jaz srečna, ko bi spet videla Črnega gusarja!«

»Torej počakajte moje vrnitve?« je burno vprašal kapitan.

»Rajši bi vas prosila, da me še enkrat gostoljubno sprejmete na »Folgore«.

Gusar se je naglo zganil. Nato je s trdnim glasom odvrnil:

»To ni mogoče!«

»Ali vas motim?«

»Ne, a gusarjem je prepovedano imeti na svojih odpravah ženske s seboj. Na svoji ladji sem sicer sam gospodar, toda...«

»Kaj toda...?«

»Bojim se vas vzeti še enkrat na »Folgore!« Ali je to slutnja nesreče? Ne vem. Ko ste me pravkar

poprosili za to, se mi je srce skrčilo, ne pa, da bi bilo zavrskalo!«

»O Bog!« je vsa prestrašena vzkliknila vojvodinja. »Kaj, če bi vas čakala na tej vojni nesreča...!«

»Kdo ve... kdo vidi v prihodnost!... Pustite me, naj grem! Zaradi vas mi je hudo v tem trenutku! Če bi se zgodilo, da pogoltnete mene in mojo ladjo zaliv, če me zadene svinčenka ali predre bodalo, ne pozabite Črnega gusarja! Ostanite zdravi!«

Z naglimi koraki je odšel in se ni več ozrl, prav kakor bi se bal, da ga ne bi vendarle zadržala.

18. poglavje

ZGODOVINA SOVRAŠTVA

Kot naj je drugo jutro solnce vželo na nebu, je nova odprava med brčanjem bobnov in piskanjem piščalk, med streljanjem tortuških bukanirjev in hrupnim vzklikanjem flibustirjev ob plimi zapustila pristanišča. Poveljevali so ji Črni gusar, Olonez in Bask Michel.

Brodogojce je bilo sestavljeno iz osmih ladij, velikih in majhnih, ki so bile oborožene s 86 topovi: šestnajst od teh jih je bilo na Olonezovi ladji, dvanajst pa na »Folgore«. Na ladjah je bilo skupaj 650 mož.

Ker je bila »Folgore« najhitrejša jadrnica, je plula pred ostalim brodogojem in je hkratu opravljala posel ogledne ladje.

Na velikem jamboru je vihrala črna zastava z zlatimi resami, z vrha jambora pa veliki rdeči trak

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Dekle za vse
pošteno, ki ljubi otroke, sprejemem takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5496-1

Brivskega pomočnika
dobrega, hitrega delavca in vajenca sprejemem takoj. Ziegler, šmarinska 6— 5499-1

Brivskega pomočnika
dobrega sprejemem takoj. Poizve se Prečnovna 54-III. 5491-1

Šiviljsko pomočnico
mislijo sprejemem takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5499-1

Vajenci (-ke)
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Mesarskega vajenca
starega 14—15 let, sprejemem v uk. Interesenti naj se javijo na naslov: Jerman Jože, mesar in gost., Črnomelj 47. 5532-44

Največ oglasov ima »JUTRO«
Inserirajte torej tudi VI!

Prodajam
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Semenski oves
namizno koruzo, topinambur kot nadomestek krompirja, detelino seme, travne mešanice, fišol za v stročju, grah, buče za krmno in jelo, nudi Sever & Komp., Ljubljana. 5202-6

Razprodajamo
dalje najlepših vrst, begonije, gladiole in druge cvetne gomolje. Zahtevajte cenik! Sever & Komp., Ljubljana. 5203-6

Pisalni stroj
opremo za sobo, kauc, vse novo prodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5486-6

3 pare čevljev
moških št. 44 skoraj novih prodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5488-6

Kupim

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Otroški tricikelj
dobro ohranjen kupim. Ponudbe pod »Tricikelje« na ogl. odd. Jutra.

Železen štedilnik
dobro ohranjen kupim. Naslov v trafiki Majdic, Komenskega ul. 5498-7

Knjige
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Ljublj. Zvon
več letnikov brošuranih — prodam. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12 5494-8

Pohištvo
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Kuhinjsko opremo
moderno prodaj. Ogledati pri plekarju Brčić Ivan, dvorišče Figovec. 5500-12

V najem
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Parcelo 600 m²
oddajam v obdelavo nasprotni zemlji. Naslov v vseh posl. Jutra. 5495-17

Lokali
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Iščemo
3—4 velike lokale v centru (podprtišče ali pritličje, za uporabo sestankov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Družbne«. 5536-19

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na »JUTRO«
oglasni oddelček

Posest

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

4-stanovanjsko hišo
imam naprodaj do 3. V. na vzhodnem delu mesta za 200.000 lir. Naslov v vseh posl. Jutra. 5497-20

Stanovanje
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

2-sobno stanovanje
sončno oddam s 1. majem z vsemi pritliklinami in vrtom. Hlanska cesta 122. 5495-21

Soba odda
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

2 opremljeni sobi
s tremi posteljami, vhod s stopnic oddam samo stalnim osebam za maj. Zidovska 3-III. 5481-23

Na stanovanje
sprejemem damo uslužbeno ali v pokoju. Naslov v posl. Jutra. 5482-23

Kabinet
oddam s 1. majem v sredini mesta. Selan. 5484-23

Opremljeno sobo
poseben vhod z 2 posteljami oddam lahko takoj. Sp. Šiška, Cernetova 31-I. 5490-23

Sobe išče
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Opremljeno sobo
išče mlad uradnik v centru ali bližini za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točen plačnik«. 5538-23a

Soliden gospod
išče sobo po možnosti v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. maj«. 5480-23a

Živali
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Rumen kanarček
je ušel v soboto popoldne. Poštenega najditelja vlijudo prosim, naj ga vrne — Nebotičnik VIII. nadst. 5487-27

Pridelki

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Semenski krompir
80 kg oddam proti vrnitvi jeseni po dogovoru. Znotraj žitne ograje. Naslov v vseh posl. Jutra. 5492-33

Obrt
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Vso kožuho vino
sprejemem čez poletje v shrambo, kakor tudi vsa popravila po najnižji ceni. Kožuho vino Danilo Predalič, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18. 5010-30

Krznarstvo
Eligij Eber, Ljubljana, Kongresni trg 7 — prevzema v popravilo in shrambo vso kožuho vino čez poletje. 4931-30

Dražbe
Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 3.—

Dražba lesa.
Začena državna uprava različnih gozdov, Ljubljana, Cesta Viktorja Emanuela III. št. 1-I. (bivša Bleiweisova) bo prodajala na ponovni javni dražbi dne 12. maja 1942

ca. 7200 plm jelove
hlodovine na panju iz območja šumske uprave v Kočevju.

Pogoji, tiskovine in poslastice so na razpolago pri gornjih uradah v Ljubljani in v Kočevju. 5599-32

Il bucato immediato

Quando voi usate GIGLIO per il vostro bucato, bastano 10 minuti per gli indumenti delicati e 25 minuti per lavare quelli di colore. Durate la notte, mentre voi dormite, Giglio lava per voi la vostra biancheria.

Takoj operete

če uporabljate pri pranju GIGLIO. Zadoluje 10 minut, da so oprane nežne tkanine in 25 minut za barvane. Čez noč, ko vi spite, pere Giglio vaše perilo namesto vas.

GIGLIO

AUTORUCATO ITALIANO

INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI BERGAMO

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

ERNEST TOMEČ

profesor

Umrl je naš predobri tovariš in odlični vzgojitelj

Pogreb bo v torek 28. aprila ob pol 16. z Zal, iz kapelice sv. Jožefa.

Služba božja za pokoj njegove duše bo v sredo, dne 29. aprila ob 9. uri v uršulinski cerkvi.

Njegovemu požrtvovalnemu delu trajan spomin, njegovi duši večni mir in pokoj!

RAVNATELJSTVO IN UČITELJSKI ZBOR
DRŽAVNE KLASIČNE GIMNAZIJE V LJUBLJANI

Globoko užaloščeni javljamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, dobri oče, stari oče, brat, svak, stric in tast, gospod

Franc Posavec

pekovski mojster in posestnik

Truplo dragega pokojnika leži v njegovem domu, Karlovska cesta 30, do dneva pokopa dopoldne.

Pogreb bo v torek, dne 28. t. m., ob 3. uri popoldne z Zal, kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 26. aprila 1942.

Zalujoče rodbine:

POSAVEC — MEŠIČEK — GORJANC

Impresa comunale pompe funebri Lubiana
Mestni pogrebni zavod Ljubljana